

KỸ NĂNG THUYẾT PHỤC CỦA BÁO CÁO VIÊN CẤP ỦY ĐẢNG CƠ SỞ TRONG TUYÊN TRUYỀN BẰNG LỜI TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẠO ĐỨC

Đinh Thị Mai

Ban Tuyên giáo Trung ương.

TÓM TẮT

Bài viết đề cập tới thực trạng mức độ biểu hiện kỹ năng thuyết phục của báo cáo viên cấp ủy đảng cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức trên 6 nội dung: nhận biết người được tuyên truyền; sử dụng thông tin thuyết phục; lập luận thuyết phục; sử dụng ngôn ngữ thuyết phục; sử dụng hành vi phi ngôn ngữ thuyết phục; tự kiểm chế cảm xúc khi thuyết phục.

Từ khóa: Kỹ năng; thuyết phục; tuyên truyền tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức.

Ngày nhận bài: 16/6/2012; Ngày duyệt đăng bài: 20/9/2012.

1. Đặt vấn đề

Trong Từ điển Tiếng Việt, thuật ngữ “thuyết phục” được hiểu với nghĩa là làm cho người ta thấy đúng, tin theo và làm theo (Nguyễn Như Ý, 1998). Trong khoa học có rất nhiều định nghĩa khác nhau về thuyết phục. Aristotote quan niệm thuyết phục là một kỹ năng khiến người khác làm một việc mà họ thường không làm nếu bạn không yêu cầu (dẫn theo James Bors, 2007). Nói tới thuyết phục là nói tới quá trình thay đổi thái độ, niềm tin, ý kiến hoặc cử chỉ đối với một kết quả được xác định trước thông qua sự tuân thủ tự nguyện (Kurt W. Mortensen, 2008). Nói gọn lại, quá trình thuyết phục là nói đến quá trình ai nói điều gì với ai và vì mục đích nào (dẫn theo Nguyễn Thơ Sinh, 2008).

Trong tuyên truyền, cũng như tuyên truyền bằng lời, thuyết phục là làm cho người được tuyên truyền đồng ý với người tuyên truyền, xem những quan điểm của người tuyên truyền như những quan điểm của riêng mình (Nogin. A.E, 1984). Thuyết phục trong tuyên truyền nghĩa là nội dung thông tin mà người tuyên truyền đem lại cho người nghe được họ tiếp nhận mà không một

chút ghi ngờ (Seliac V.V, Glotoskin D.A, Platonov K.K, 1978). Thuyết phục được coi là kỹ năng cốt lõi của người tuyên truyền. Bởi vì, mục tiêu cuối cùng của người tuyên truyền nói chung, trong đó, có báo cáo viên cấp uỷ đảng các cấp là làm cho người được tuyên truyền chấp nhận, tin tưởng vào những quan điểm, tư tưởng tuyên truyền. Vận dụng kỹ năng thuyết phục vào trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức có thể giúp cho người được tuyên truyền tin tưởng tư tưởng đó; từ đó học tập và làm theo tư tưởng, tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh.

Trong nghiên cứu này, kỹ năng thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức được hiểu là sự vận dụng tri thức, kinh nghiệm trong tuyên truyền bằng ngôn ngữ sống động vào sử dụng thông tin, kỹ thuật tác động, gây ảnh hưởng một cách đúng đắn làm cho người được tuyên truyền chấp nhận, tin tưởng tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức.

Với nghiên cứu này, kỹ năng thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức được biểu hiện qua các kỹ năng sau: nhận biết người được tuyên truyền; sử dụng thông tin thuyết phục; lập luận thuyết phục; sử dụng ngôn ngữ thuyết phục; sử dụng hành vi phi ngôn ngữ thuyết phục; tự kiểm chế cảm xúc khi thuyết phục.

2. Khách thể và phương pháp nghiên cứu

- Khách thể nghiên cứu gồm: 182 báo cáo viên cấp uỷ đảng cơ sở (gọi tắt là báo cáo viên cơ sở) đã tiến hành tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức, 125 cán bộ tuyên giáo tỉnh, huyện và 2780 người được tuyên truyền trên địa bàn Đồng Nai, thành phố Hồ Chí Minh, Hà Nội, Bắc Ninh.

- Các phương pháp chính: Điều tra bằng bảng hỏi, quan sát trực tiếp, phỏng vấn sâu. Ngoài ra, phương pháp thảo luận nhóm, nghiên cứu sản phẩm cũng được sử dụng.

- Kỹ năng thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức được đánh giá dựa theo điểm trung bình. Kết quả đánh giá của ba nhóm khách thể nêu trên được xem là có giá trị như nhau. Các câu hỏi và phương án trả lời dành cho ba nhóm khách thể nghiên cứu là giống nhau. Mỗi câu hỏi có 5 phương án trả lời với thang điểm từ 1 đến 5 điểm. Điểm trung bình của các câu trả lời được quy ước thành 5 mức độ như sau:

- + Mức kém: có điểm trung bình từ 1 đến 1,8.
- + Mức yếu: có điểm trung bình từ 1,81 đến 2,6.
- + Mức trung bình: có điểm trung bình từ 2,61 đến 3,4.
- + Mức khá: có điểm trung bình từ 3,41 đến 4,2.
- + Mức tốt: có điểm trung bình từ 4,21 đến 5.

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Đánh giá khái quát về kỹ năng thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức

Kỹ năng thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức ở mức trung bình, với điểm trung bình chung là 3,15. Kết quả đánh giá từ báo cáo viên cơ sở, người được tuyên truyền; cán bộ tuyên giáo mặc dù có sự chênh lệch về điểm số nhưng khá thống nhất về mức độ biểu hiện kỹ năng. Báo cáo viên cơ sở tự đánh giá với điểm trung bình cao nhất (3,26); tiếp đến là người được tuyên truyền (3,13) và cán bộ tuyên giáo đánh giá thấp hơn (3,08). Sự khác biệt này có lẽ là do khi tuyên truyền, báo cáo viên thường khó nhận ra được những hạn chế, khiếm khuyết của mình, trong khi người được tuyên truyền lại có thể cảm nhận được, đặc biệt là cán bộ tuyên giáo là người am hiểu về chuyên môn, nghiệp vụ tuyên truyền, vì thế họ đánh giá thường chặt chẽ và khách quan hơn.

Bảng 1: Điểm trung bình (ĐTB), mức độ biểu hiện kỹ năng thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức qua đánh giá của báo cáo viên cơ sở, người được tuyên truyền và cán bộ tuyên giáo

Báo cáo viên cơ sở		Người được tuyên truyền		Cán bộ tuyên giáo		Tổng hợp	
ĐTB	Mức	ĐTB	Mức	ĐTB	Mức	ĐTB	Mức
3,26	Trung bình	3,13	Trung bình	3,08	Trung bình	3,15	Trung bình

Trong 6 nội dung kỹ năng được nghiên cứu, nội dung *tự kiểm chế cảm xúc khi thuyết phục* và *sử dụng hành vi phi ngôn ngữ thuyết phục* có điểm trung bình cao nhất là 3,21; *sử dụng ngôn từ thuyết phục* có điểm trung bình xếp bậc ba là 3,16; *sử dụng thông tin thuyết phục* có điểm trung bình xếp bậc bốn là 3,13; *lập luận thuyết phục* có điểm trung bình xếp bậc 5 là 3,12 và thấp nhất là *nhận biết người được tuyên truyền*, với điểm trung bình là 3,09. Như vậy, các biểu hiện kỹ năng thuyết phục của báo cáo viên cơ sở đều chỉ đạt ở mức độ trung bình.

3.2. Biểu hiện nhận biết người được tuyên truyền trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức

Để thuyết phục người được tuyên truyền chấp nhận, tin tưởng tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức, báo cáo viên cơ sở cần xác định được họ là ai, họ có nhu cầu tiếp nhận tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức không; họ đã hiểu biết tư tưởng đó ở mức độ nào; quan điểm và chính kiến của họ đối với tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức ra sao?...

Bảng 2: Biểu hiện nhận biết người được tuyên truyền của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức

TT	Nội dung thể hiện kỹ năng nhận biết người được tuyên truyền	Báo cáo viên cơ sở		Người được tuyên truyền		Cán bộ tuyên giáo		Tổng hợp	
		ĐTB	Thứ bậc	ĐTB	Thứ bậc	ĐTB	Thứ bậc	ĐTB	Thứ bậc
1	Xác định mục đích, nội dung và cách thức nhận biết người được tuyên truyền	3,30	1	3,22	1	3,22	1	3,24	1
2	Xác định mức độ hiểu biết tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức của người được tuyên truyền	3,24	2	3,00	2	3,05	2	3,09	2
3	Xác định mức độ quan tâm của người được tuyên truyền tới chủ đề tuyên truyền tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức	3,10	3	2,98	3	2,77	3	2,95	3
ĐTB		3,21		3,06		3,01		3,09	

Số liệu ở bảng 2 cho thấy, các biểu hiện nhận biết người được tuyên truyền cũng chỉ ở mức trung bình. So sánh kết quả đánh giá từ báo cáo viên cơ sở; người được tuyên truyền; cán bộ tuyên giáo tuy có chênh lệch chút ít về điểm số nhưng khá thống nhất khi cho rằng, *nhận biết người được tuyên truyền* và các biểu hiện *nhận biết người được tuyên truyền* chỉ ở mức độ trung bình.

Kết quả này hoàn toàn phù hợp với kết quả phỏng vấn sâu. Báo cáo viên cơ sở đã xác định được mục đích, nội dung, cách thức nhận biết người được tuyên truyền nhưng còn chung chung, chưa rõ ràng, đầy đủ. Khi được hỏi: "*Mục đích nhận biết người được tuyên truyền để làm gì?*", có báo cáo viên trả lời: "*Để biết tâm trạng của họ*" hay khi được hỏi cần nhận biết người được tuyên truyền về đạo đức những điều gì, có báo cáo viên cơ sở đã trả lời: "*Nhận biết tuổi tác, nghề nghiệp*". Khi hỏi về cách thức nhận biết người được tuyên truyền, có tới 12/20 trả lời chung chung là: "*Bằng phiếu điều tra*". Trong số báo cáo viên cơ sở được hỏi, có 7/10 người đưa ra được số lượng người tham dự; tỷ lệ nam, nữ; độ tuổi và nghề nghiệp của số đông người được tuyên truyền; có 6/10 người đánh giá được khả năng nhận thức và mức độ hiểu biết của người được tuyên truyền về tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức; 5/10 người đưa ra nhận xét về nhu cầu và mức độ quan tâm

của họ tới chủ đề tuyên truyền. Như vậy, số báo cáo viên cơ sở nhận biết được người tuyên truyền đầy đủ trên các mặt chiếm tỷ lệ thấp.

Lý giải về hạn chế trên, một số báo cáo viên cơ sở cho rằng: “*Bồi dưỡng, tập huấn kiến thức tâm lý trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức, nhất là về cách thức nhận biết người được tuyên truyền chưa được quan tâm*”; Một số khác cho rằng: “*Ý thức trách nhiệm với công việc ở một số báo cáo viên cơ sở chưa cao nên chưa thực sự dành thời gian và công sức cho công việc*”. Về phía cán bộ tuyên giáo, một số cũng thừa nhận: “*Bồi dưỡng nghiệp vụ tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức cho báo cáo viên cơ sở còn chưa thường xuyên, không có tính chuyên sâu*”. Một số cho rằng: “*Báo cáo viên cơ sở chưa có hứng thú công việc*”; “*Một số trình độ học vấn, trình độ quản lý hạn chế*”

Với số liệu và phân tích trên cho thấy, phần lớn báo cáo viên cơ sở đã hiểu được mục đích, nội dung cách thức nhận biết người được tuyên truyền, nhưng khi vận dụng vào nắm bắt thông tin cá nhân, mức độ hiểu biết; nhu cầu và sự quan tâm của họ tới chủ đề tuyên truyền chỉ biểu hiện ở mức trung bình. Kết quả này là thống nhất ở ba nhóm khách thể nghiên cứu.

3.3. Biểu hiện sử dụng thông tin thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức

Bảng 3: Biểu hiện sử dụng thông tin thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức

STT	Nội dung thể hiện kỹ năng sử dụng thông tin thuyết phục	Báo cáo viên cơ sở		Người được tuyên truyền		Cán bộ tuyên giáo		Tổng hợp	
		ĐTB	Thứ bậc	ĐTB	Thứ bậc	ĐTB	Thứ bậc	ĐTB	Thứ bậc
1	Thông tin chính xác, khách quan	3,33	1	3,11	1	3,22	2	3,22	2
2	Thông tin phù hợp với người được tuyên truyền	3,25	5	3,05	4	2,95	4	3,08	4
3	Thông tin góp phần bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng	3,31	2	3,06	3	3,29	1	3,22	2
4	Thông tin phong phú	3,25	5	3,03	5	2,86	5	3,04	5
5	Thông tin có tính thực tiễn	3,27	3	3,06	3	3,00	3	3,11	3
ĐTB		3,38		3,05		3,07		3,13	

Thông tin thuyết phục là thông tin thu hút sự quan tâm, tạo ra niềm tin tưởng đối với người được tuyên truyền về tư tưởng được tuyên truyền, kích thích tính ham hiểu biết, hứng thú lắng nghe, tìm hiểu tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức ở người được tuyên truyền. Hiệu quả thuyết phục của báo cáo viên cơ sở phụ thuộc lớn vào việc sử dụng thông tin thuyết phục.

Kết quả bảng 3 cho thấy, các biểu hiện sử dụng thông tin thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức đều ở mức độ trung bình. Cả ba nhóm khách thể nghiên cứu báo cáo viên cơ sở; người được tuyên truyền và cán bộ tuyên giáo đều thống nhất cho rằng, báo cáo viên cơ sở sử dụng thông tin thuyết phục chưa tốt.

Kết quả quan sát trực tiếp cũng chỉ ra, báo cáo viên cơ sở sử dụng thông tin thuyết phục chưa tốt. Một số thông tin đưa ra chưa thoả mãn được nhu cầu, mối quan tâm của người được tuyên truyền. Các quan điểm, giá trị chuẩn mực đạo đức còn chung chung; chưa gắn với đối tượng cụ thể. Những số liệu, sự kiện được sử dụng còn thiếu mới mẻ. Thông tin góp phần nâng cao nhận thức về chủ trương, đường lối của Đảng, Nhà nước; phản bác các quan điểm phủ nhận, bôi nhọ xuyên tạc giá trị và bản chất tư tưởng Hồ Chí Minh... cũng ít được sử dụng. Phần lớn báo cáo viên cơ sở sử dụng những thông tin trong Sổ tay báo cáo viên; Tài liệu phục vụ cho Cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh” do Ban Tuyên giáo Trung ương phát hành, vì thế thiếu các thông tin phản ánh những vấn đề nóng bỏng về đạo đức xã hội; những cách tiếp cận, khai thác sâu tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức. Ở một khía cạnh khác, báo cáo viên cơ sở chủ yếu phổ biến quan điểm, các chuẩn mực đạo đức Hồ Chí Minh; việc lồng ghép các thông tin thiết thực, liên quan tới đời sống của người được tuyên truyền, giúp họ vận dụng giải quyết tốt các mối quan hệ xung quanh cũng ít được quan tâm.

Kết quả phỏng vấn sâu cũng cho thấy, người được tuyên truyền không đánh giá cao kỹ năng sử dụng thông tin thuyết phục của báo cáo viên cơ sở: “*Đọc trên sách, báo có khi còn rõ ràng, cụ thể hơn*”; “*Chung chung, nói cho ai cũng được*”; “*Đơn điệu, một chiều*”; “*Thiếu mới mẻ*”; “*Toàn là những vấn đề đã biết, nói mãi*”... Về phía cán bộ tuyên giáo, họ cũng cho rằng: “*Phần lớn báo cáo viên cơ sở sử dụng thông tin còn đơn điệu, thiếu mới mẻ và hấp dẫn*”.

Lý giải về nguyên nhân dẫn tới hạn chế, báo cáo viên cơ sở cho rằng: “*Văn bản, tài liệu hướng dẫn tuyên truyền tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức còn chung chung, chưa thường xuyên*”; “*Nguồn tài liệu*”; “*Ở cơ sở khó khăn*”; “*Thiếu sự kiểm tra, đôn đốc thường xuyên của cơ quan quản lý báo cáo viên cơ sở chưa chịu khó tìm tòi, thu thập và nghiên cứu tài liệu*”. Một số cán bộ tuyên giáo cũng thừa nhận: “*Việc kiểm tra, đôn đốc, hướng dẫn tuyên truyền tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức chưa thường xuyên*”; “*Cấp ủy ở một số nơi chưa quan tâm tạo điều kiện*”.

Từ những số liệu và phân tích trên, có thể thấy, báo cáo viên sử dụng thông tin còn đơn điệu; chưa sát thực với đời sống của người được tuyên truyền.

3.4. Biểu hiện lập luận thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức

Niềm tin của người được tuyên truyền đối với tư tưởng tuyên truyền phụ thuộc rất lớn vào khả năng lập luận thuyết phục của báo cáo viên cơ sở. Kết quả ở bảng 4 cho thấy, các biểu hiện lập luận thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức ở mức trung bình. Kết quả đánh giá từ báo cáo viên cơ sở, người được tuyên truyền; cán bộ tuyên giáo mặc dù có chênh lệch nhỏ về điểm số nhưng khá thống nhất về mức độ biểu hiện.

Bảng 4: Biểu hiện lập luận thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức

STT	Nội dung thể hiện kỹ năng lập luận thuyết phục	Báo cáo viên cơ sở		Người được tuyên truyền		Cán bộ tuyên giáo		Tổng hợp	
		ĐTB	Thứ bậc	ĐTB	Thứ bậc	ĐTB	Thứ bậc	ĐTB	Thứ bậc
1	Trình bày logic	3,29	1	3,31	1	3,27	1	3,29	1
2	Giải thích sáng tỏ	3,18	3	2,94	3	2,99	2	3,03	2
3	Sử dụng bằng chứng thuyết phục	3,25	2	3,06	2	2,82	3	3,04	3
ĐTB		3,24		3,10		3,03		3,12	

Kết quả quan sát trực tiếp cũng chỉ ra, lập luận thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức còn hạn chế. Hạn chế phổ biến là trình bày các lý lẽ, quan điểm đạo đức và các vấn đề tuyên truyền còn thiếu rõ ràng; lẫn lộn giữa ý của phần, mục với nhau, làm cho người nghe khó hiểu. Ở một khía cạnh, khả năng kết nối, dẫn dắt vấn đề thông tin còn hạn chế. Báo cáo viên cơ sở mới nêu được quan điểm đạo đức, trích dẫn, bình luận về tư tưởng, nhân cách Hồ Chí Minh của các danh nhân nhưng thiếu sự giải thích, phân tích cụ thể, thấu đáo. Việc rút ra kết luận hay nhấn mạnh, khẳng định vấn đề cốt lõi; cũng như tính đúng đắn của nó ít được quan tâm. Việc phân tích, mổ xẻ bằng chứng đưa ra, giúp người được tuyên truyền hiểu rõ vấn đề cũng chưa tốt.

Phong vấn sâu, người được tuyên truyền không đánh giá cao lập luận thuyết phục của báo cáo viên cơ sở khi tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức: “*Đọc tài liệu nhiều hơn là giải thích*”; “*Giải thích vòng vo, không rõ vấn*

đề”; “Lý giải thiếu nhất quán, không theo trình tự”; “Số liệu, dẫn chứng ít, nói mãi”; “Sự kiện thiếu mới mẻ; “Không gắn với vấn đề đang nói”. Về phía cán bộ tuyên giáo cho rằng: “Phần lớn họ thể hiện chưa thuyết phục”. Một số khác cho rằng: “Báo cáo viên cơ sở chưa có sự nỗ lực, tận tụy với công việc”.

Giải thích về những hạn chế trên, một số báo cáo viên cơ sở quan niệm: “Lập luận thuyết phục trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức là một kỹ năng khó đòi hỏi với báo cáo viên cơ sở”; “Sự thiếu hiểu biết sâu sắc tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức”; “Thiếu kiến thức về kỹ năng lập luận”.

Như vậy, có một lý do cơ bản dẫn tới lập luận thuyết phục của báo cáo viên cơ sở chưa tốt là sự thiếu hụt kiến thức, như chưa hiểu biết thấu đáo tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức; vốn hiểu biết xã hội hạn chế; cùng với đó là kiến thức về kỹ năng lập luận thuyết phục còn thiếu hụt.

4.5. Sử dụng ngôn ngữ thuyết phục của báo cáo viên cơ sở khi tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức

Tính hấp dẫn, khả năng thuyết phục đối với người được tuyên truyền không chỉ là do thông tin, lập luận thuyết phục mà phụ thuộc lớn vào lời nói của báo cáo viên cơ sở. Kết quả nghiên cứu chỉ ra thực trạng, mức độ lập luận thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức như sau:

Với số liệu ở bảng 5 cho thấy, các biểu hiện sử dụng ngôn ngữ thuyết phục của báo cáo viên cơ sở đều thể hiện ở mức trung bình và tương đối đều nhau. So sánh điểm trung bình từ kết quả tự đánh giá của báo cáo viên cơ sở, người được tuyên truyền và cán bộ tuyên giáo có sự thống nhất khi cho rằng, kỹ năng này của báo cáo viên cơ sở chỉ biểu hiện ở mức trung bình.

Kết quả quan sát trực tiếp cũng cho kết quả tương tự. Phần lớn báo cáo viên cơ sở sử dụng văn phạm, từ ngữ chính xác, phù hợp ý nghĩa của nó và phù hợp với tâm lý của người được tuyên truyền. Nhưng ở chừng mực nhất định, một số báo cáo viên cơ sở sử dụng cách xưng hô tùy tiện, sử dụng từ ngữ đa nghĩa, khó hiểu. Một số người nói dài, kết thúc bài nói vượt quá thời gian quy định; sử dụng nhiều cụm từ lặp: “*Hồ Chí Minh quan điểm rằng, Hồ Chí Minh nói rằng hay các đồng chí biết đấy, tư tưởng Hồ Chí Minh là*”. Ở một khía cạnh khác, báo cáo viên cơ sở sử dụng từ ngữ chung chung, không gắn gũi với đặc điểm của từng đối tượng và thiếu sáng tạo; những từ ngữ súc tích, giàu hình ảnh; các câu tục ngữ, ca dao rất ít gặp được trong bài nói. Ngoài ra, vẫn bắt gặp báo cáo viên sử dụng lời lẽ có tính áp đặt, tiêu cực.

Kết quả phỏng vấn sâu cũng chỉ ra, người được tuyên truyền đánh giá không cao kỹ năng sử dụng ngôn ngữ thuyết phục của báo cáo viên cơ sở khi tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức: “*Nói lan man, dài dòng*”;

“Không truyền cảm, khó hiểu”; “Nói toàn giọng tiêu cực”; “Nói nhiều nhưng không có thông tin”; “Nói kiểu bề trên, dạy đời”. Về phía mình, một số báo cáo viên lý giải hạn chế này là do “Chưa được quan tâm bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ tuyên truyền bằng lời thường xuyên, nội dung tập huấn không cụ thể”. Một khác cho rằng: “Tuyên truyền tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức là tuyên truyền chính trị nên không thể dùng từ hoa mỹ”.

Bảng 5: Biểu hiện sử dụng ngôn ngữ thuyết phục của báo cáo viên cơ sở khi tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức

STT	Nội dung thể hiện kỹ năng sử dụng ngôn ngữ nói thuyết phục	Báo cáo viên cơ sở		Người được tuyên truyền		Cán bộ tuyên giáo		Tổng hợp	
		ĐTB	Thứ bậc	ĐTB	Thứ bậc	ĐTB	Thứ bậc	ĐTB	Thứ bậc
1	Ngôn ngữ đúng đắn, khoa học	3,29	1	3,23	1	3,14	1	3,22	1
2	Ngôn ngữ ngắn gọn, cô đọng	3,20	4	3,07	5	3,13	2	3,13	5
3	Ngôn ngữ rõ ràng, dễ hiểu	3,24	5	3,15	3	3,12	4	3,17	3
4	Ngôn ngữ tích cực, truyền cảm	3,24	3	3,07	5	3,12	4	3,14	4
5	Ngôn ngữ không áp đát	3,25	2	3,21	2	3,09	5	3,18	2
ĐTB		3,24		3,14		3,12		3,16	

Như vậy, sự thiếu hụt kiến thức sử dụng ngôn ngữ thuyết phục; thiếu sự chuẩn bị nghiên cứu chu đáo, kỹ càng các chủ đề định nói; cùng với đó là tư chất bẩm sinh về ngôn ngữ được xem là nguyên nhân dẫn tới báo cáo viên cơ sở sử dụng ngôn ngữ thuyết phục chưa tốt.

4.6. Sử dụng hành vi phi ngôn ngữ thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức

Song song với lời nói, hành vi phi ngôn ngữ là công cụ quan trọng để truyền đạt thông tin, thuyết phục người được tuyên truyền chấp nhận, tin tưởng tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức.

Với số liệu ở bảng 6 cho thấy, các biểu hiện sử dụng hành vi phi ngôn ngữ thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức là khá cân đối và đều ở mức trung bình, trong đó thể hiện tư thế, vận động hợp lý là tốt hơn cả. Kết quả đánh giá từ báo cáo viên cơ sở, người được

tuyên truyền và cán bộ tuyên giáo có sự chênh lệch điểm số nhưng khá thống nhất về mức độ biểu hiện kỹ năng.

Bảng 6: Biểu hiện sử dụng hành vi phi ngôn ngữ thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức

STT	Nội dung thể hiện kỹ năng sử dụng hành vi phi ngôn ngữ thuyết phục	Báo cáo viên cơ sở		Người được tuyên truyền		Cán bộ tuyên giáo		Tổng hợp	
		ĐTB	Thứ bậc	ĐTB	Thứ bậc	ĐTB	Thứ bậc	ĐTB	Thứ bậc
1	Biểu cảm ánh mắt thuyết phục	3,35	1	3,28	1	2,91	4	3,18	4
2	Biểu cảm nét mặt phù hợp	3,31	4	3,16	4	3,09	3	3,18	4
3	Biểu cảm cử chỉ nương hợp với lời nói	3,31	4	3,16	4	3,11	2	3,19	2
4	Thể hiện tư thế, vận động hợp lý	3,34	2	3,18	2	3,32	1	3,28	1
ĐTB		3,33		3,19		3,11		3,21	

Kết quả quan sát trực tiếp chỉ ra, báo cáo viên cơ sở sử dụng hành vi phi ngôn ngữ thuyết phục chưa tốt. Một số người biểu cảm ánh mắt chưa hợp lý: lạnh lùng, thiếu cởi mở, thân thiện; ngược lên trần nhà, liếc ngang, liếc dọc hoặc chăm chăm nhìn vào tài liệu. Một số biểu cảm nét mặt chưa phù hợp: căng thẳng, thiếu tự nhiên; cùng với đó là cử chỉ đơn điệu, gương ép; không nhịp nhàng với ngữ điệu, trọng âm của lời nói.

Lý giải về hạn chế trên, một báo cáo viên cơ sở cho rằng: “Cử chỉ, tư thế là những thói quen tự nhiên của cá nhân rất khó điều chỉnh”. Một báo cáo viên cơ sở khác cho rằng: “Nội dung thông tin, kỹ thuật sử dụng lời nói là yếu tố quan trọng để thuyết phục, hành vi phi ngôn ngữ không quan trọng lắm”. Qua các ý kiến cho thấy, hạn chế của báo cáo viên trong sử dụng hành vi phi ngôn ngữ thuyết phục xuất phát từ nhận thức kỹ năng này chưa đầy đủ nên chưa có ý thức rèn luyện.

4.7. Tư kiểm chế cảm xúc khi thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức

Kết quả thể hiện ở bảng 7 cho thấy, các biểu hiện tự kiểm chế cảm xúc khi thuyết phục của báo cáo viên cơ sở đều ở mức trung bình. Ở khía cạnh nào đó, chấp nhận quan điểm, ý kiến trái chiều biểu hiện tốt hơn. So sánh kết quả đánh giá từ ba

nhóm khách thể là báo cáo viên cơ sở; người được tuyên truyền và cán bộ tuyên giáo có sự khá thống nhất khi cho rằng, kỹ năng này ở báo cáo viên cơ sở chỉ biểu hiện ở mức trung bình.

Bảng 7: Biểu hiện tự kiểm chế cảm xúc của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức

STT	Nội dung thể hiện kỹ năng tự kiểm chế cảm xúc	Báo cáo viên cơ sở		Người được tuyên truyền		Cán bộ tuyên giáo		Tổng hợp	
		ĐTB	Thứ bậc	ĐTB	Thứ bậc	ĐTB	Thứ bậc	ĐTB	Thứ bậc
1	Tạo ra cảm xúc tích cực	3,25	3	3,11	3	3,11	3	3,15	2
2	Chấp nhận quan điểm, ý kiến trái chiều	3,38	1	3,34	1	3,18	1	3,30	1
3	Chia sẻ cảm xúc với người được tuyên truyền	3,14	2	3,28	2	3,12	2	3,18	3
ĐTB		3,26		3,24		3,14		3,21	

Kết quả quan sát trực tiếp cũng phản ánh rõ thực trạng này. Báo cáo viên cơ sở vẫn còn bộc lộ sự lo lắng, hồi hộp, thiếu tự tin, phản ứng nóng vội trước những quan điểm không đồng nhất từ phía người được tuyên truyền. Một hạn chế nữa là, báo cáo viên cơ sở chưa che giấu được tâm trạng mệt mỏi; thể hiện thái độ tiêu cực khi người được tuyên truyền có hành vi bất hợp tác.

Kết quả phỏng vấn chỉ ra, người được tuyên truyền đánh giá *tự kiểm chế cảm xúc* của báo cáo viên cơ sở cũng chưa tốt: “*nóng nảy, bộc trực, không che giấu được cảm xúc*”; “*uể oải, thiếu tin tưởng vào vấn đề mình nói*”

Những lý do giải thích về những hạn chế trên được một số báo cáo viên cơ sở cho rằng: “*Tự kiểm chế cảm xúc phụ thuộc vào yếu tố bẩm sinh nên rất khó học được*”. Một số lý giải là do sức ép công việc: “*Vừa làm quản lý, vừa làm báo cáo viên nên nhiều việc, vì thế không thể lúc nào cũng có tâm trạng tích cực*”.

Như vậy, những hạn chế về kỹ năng *tự kiểm chế cảm xúc* của báo cáo viên cơ sở khi tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức xuất phát từ sự thiếu hụt kiến thức giao tiếp; nghiệp vụ tuyên truyền bằng lời và ý thức tự giác học tập, rèn luyện phẩm chất, nhân cách của một bộ phận báo cáo viên cơ sở là chưa cao.

Tóm lại, phân tích các biểu hiện kỹ năng thuyết phục của báo cáo viên cơ sở trong tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức cho thấy, kỹ năng này hướng tới mục tiêu làm cho người được tuyên truyền chấp nhận, tin tưởng và hành động phù hợp với tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức. Tuy nhiên, trên thực tế kỹ năng này của báo cáo viên cơ sở chỉ biểu hiện ở mức trung bình. Báo cáo viên cơ sở đã có các biểu hiện cần thiết kỹ năng thuyết phục nhưng chưa đầy đủ; một số biểu hiện thao tác chưa phù hợp với mục đích, điều kiện hoạt động và thiếu sự linh hoạt. Trong đó, hạn chế nhất của báo cáo viên cơ sở là nhận biết người được tuyên truyền và chính những hạn chế này đã ảnh hưởng lớn tới hứng thú tiếp nhận, mức độ nắm vững tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức ở người được tuyên truyền, cũng như hiệu quả tuyên truyền bằng lời tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức ở cơ sở.

Tài liệu tham khảo

1. Kurt W. Mortensen, *Persuasion IQ*, Publish by AMACOM, New York, tr. 19, 2008.
2. James Bors, *Thuyết phục*, NXB Tổng hợp thành phố Hồ Chí Minh, Lê Huy Lâm dịch, tr. 20, 2007.
3. Nguyễn Như Ý, *Đại Từ điển tiếng Việt*, NXB Văn hoá Thông tin, tr. 1609, 1998.
4. Kurt W. Mortensen, *Maximum influence: The Universal law of Powerful Persuasion*, Published by AMACOM, a division of the American Management Association, International, New York, 2004.
5. G.A. Covaliov, *Tâm lý học cá nhân*, NXB Giáo dục, Hà Nội, tr. 95, 1971.
6. Nguyễn Thơ Sinh, *Tâm lý học xã hội*, NXB Lao động, Hà Nội, tr. 131, 2008.
7. No-gin. A.E, *Nghệ thuật phát biểu miệng*, NXB Sách giáo khoa Mác - Lênin, tr. 73, 1984.
8. Seliac V.V, Glotoskin D.A, Platonov K.K, *Tâm lý học quân sự*, NXB Quân đội nhân dân, Phạm Hoàng Gia - Thế Trường dịch, tr. 682, 1978.